

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Helyben: Vidéken:
 Egy héra. I ker. Egy héra. I ker. 50 Hl.
 Negyedévre . . . 3 Negyedévre 4 . . . 50 .

Felelős szerkesztő:
IFJ. MÓRICZ PÁL.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piac-utca 47. és 48. szám.

A debreczeni presbiterium és az egyetem.

Irtá: **Dr. Jászi Viktor.**

I.

Az a jámbor polgár, a ki a maga együgyűségében egy református presbiteriumról mindig azt képzelte, hogy az a dolog természete szerint a református iskoláknak nem épen a legádázabb ellensége kell, hogy legyen — az a jámbor polgár tejesóvalva tette le az újságot a minapában, mikor a karcsu közi gyilkosság hosszú és részletes tudósításai mellett egy rövidke hirben arról is értesült, hogy még egy más ifju életnek is odaszurtak — nem bicskával, oh nem, finom penaczilussal: a még meg sem született debreczeni egyetemnek.

Az a jámbor újságolvasó első pillanatban bizonyára azt hitte, hogy tévedés van a dologban, vagy legalább is sajtóhiba. Talán Wolafka püspök ur vetelt így gáncsot a kálvinisták kedvencz tervének, ő tagadta meg az ígérteit, ő igyekszik körmönfont feltételekkel gyakorlatilag értéktelenné tenni egy sovány új ígérteit, melyet tiszteségből mégis meg kellett tennie.

Ámde a jámbor polgárnak mindjárt eszébe jutott, hogy ez még sem lehet; a kálvinisták nem Wolafkától várták az egyetem eszméjének előmozdítását; nem Wolafka püspök urtól kértek segítséget, nem Wolafka ígért nekik alapítványt s így nem is ő tagadhatta meg, eltekintve attól, hogy ő az ígérteit be szokta váltani, sőt még rá is dupláz a magáéból, ha az egyházat érdekli.

Ugy is van; már csak nyugodjál bele, becsületes újságolvasó pölgártársam, hogy a református presbiteriumról van szó. Bizony az történt, hogy abban a pillanatban, mikor a tiszántuli református egyházker és Debreczen város vezér emberei egy nagy akciózt indítanak, hogy a protestánsok rég táplált hő óhaját megvalósulás felé vigyék, felállítsák a debreczeni egyetemet, biztosítsák a magyarság, a protestantizmus számára mindazokat a mérhetetlen erkölcsi és művelődési előnyöket, Debreczen város számára ezek mellett azt a nagy gazdasági hasznot is, a mit egy deb-

reczeni egyetem jelent, hogy abban a pillanatban, mikor a cél megvalósítása érdekében épen a hazai protestáns sőt az egész magyar közönség áldozatkészségéhez készülnek fordulni, a legközelebb érdekelt, a legnagyobb áldozatra, a legfényesebb példaadásra hivatott, a sikernek legnagyobb hasznát látó, a hatalmas, a gazdag debreczeni egyház presbiteriumának többsége mint egy megszorult adós, mint egy rabulista fiskális tagadja elvállalt kötelezettségét, szavakat magyaráz, csücsavar és mások áldozatkészségéből akarná fedezni annak az ajánlatnak terhét, melynek dicsőségét éveken át maga volt hajlandó viselni.

Sulyos a vád; de bizonyítani könnyű. Mi történt? Tudni kell, hogy több mint tíz évvel ezelőtt, az akkori egyetem-létesítési mozgalmak idején Debreczen városa többek közt két bölcsészeti tanszék alapítását vállalta magára 100,000 forinttal, a debreczeni ev. ref. egyház pedig egy tanszékét 50,000 frttal. A mostani egyetemi-mozgalom főbizottsága már most is úgy gondolkodott, hogy még mielőtt maga az egyetem felállítatnék, a rendelkezésre álló megajánlásokból ezek a tanszékek tényleg állittassanak fel az itteni akadémián a már meglevő két tanszék mellett, hogy így a főiskolán már most 5 bölcsészeti tanszék legyen, hogy az így felszerelt iskola annál nagyobb tekintélyvel és igénynyel léphessen föl az egyetemmé fejlesztés kérdésében; mert csak világos, hogy minél teljesebben ellátott iskola számára hívjuk fel az áldozatkészséget további tanszékek felállítására s kérjük esetleg az állam hozzájárulását is; annál nagyobb valószínűség van rá, hogy célzt érünk s a komoly kezdet istápolására hajlandóságot találunk. Mi volt hát természetesebb, minthogy meg lett a város is keresve, meg az egyház is, hogy a tíz év előtt tett alapítványát folyósítsa, kötelező ígérteit beváltssa. A város meg is felelt ennek, a mint mindnyájan tudjuk, késznek nyilatkozván a két újabb tanszék költségeinek folyósítására. De nem úgy az egyház, illetőleg a presbiterium.

A presbiterium többsége, — igaz

hogy csak 2 szónyi többség — úgy határozott, hogy a megkeresésnek eleget nem tesz, mert az egyház 10 év előtti ajánlatának már eleget tett, azt az 50.000 frtot már befizette. De, így tudja ezt a legfőbb korona tanu, a presbiterium nagyérdemű h. elnöke, a ki annak idejében az 50.000 frtos alapítvány és egyetem ügyét lelkesen kezdeményezte, most pedig a híres civis parolával együtt eltemette.

A magyar delegáció teljes ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, 1904. június 8.

A magyar delegáció ma délelőtt Széll Kálmán elnöklésével teljes ülést tartott, hogy végszerkezeiben végezzen a tegnapi elfogadott előirányzatokkal. Mindenekelőtt a tegnapi ülés jegyzőkönyvét bítelesítették, majd pedig észrevétel nélkül végszerkezetben elfogadták a tengerészeti előirányzatot, a zárószámadásokat és az okkupációs hitelt. A hafározatot megizenik az osztrák delegációnak és onnan feleletet várnak. Ebből a végből ma déli egy órára újabb ülést hirdetett az elnök, a jelenlegit pedig berekeszti.

Bánffy Dezső üdvözlése.

[A debreczeni Uj-párt felirata.]

Már irtuk volt, hogy a debreczeni Uj-párt is üdvözölte Bánffy Dezső bárót, az Uj-párt vezérét, országgyűlési képviselővé történt diadalmas megválasztása alkalmából. Előbb sürgönyileg, majd feliratilag köszöntötték az új képviselőt. Ezt az ország nagy érdeklődése mellett választották meg. A feliratot Tüdös János doktor, a debreczeni Uj-párt költői tollu egyik alelnöke szerkesztette meg, amely írást, hozzánk is beküldetvén, szívesen közöljük.

Nagyméltóságú Báró Bánffy Dezső Ur
 Ő Excellentiájának

Szeged város I. választókerülete országgyűlési képviselőjének

Budapestben.

Mélyen tisztelt képviselő úr!

Midőn Nagyméltóságodat, mint Szeged város I. választókerületének megválasztott országgyűlési képviselőjét a debreczeni Uj-párt nevében ismételve és szívünk egész melegével s őszinte lelkesedéssel üdvözöljük, engedje meg Nagyméltóságod, hogy ez örövendetes alkalomból, a mikor a szegedi dicsőséges választás öröme a debreczeni Uj-párt tagjai is a mai napon áldomásra gyü-

Mennyasszonyi kelengyéket

felelősség mellett tisztit

HRABÉCZY ANTAL
gőzmosodája

Széchenyi-u. 42. (Telefon.)

lekeztünk össze: szívünket egész őszinteséggel és nyíltsággal kitarjuk Nagyméltóságod, a mi szeretett vezérünk előtt.

Valamikor régen, vagy talán nem is olyan régen, mindössze mintegy 50 esztendővel ezelőtt az a gondolat volt az akkori busmagyaroknak, sőt az egész bubánatba borult Magyarországnak egyedüli gyöngéje vizsgálása: „Megvirrad még valaha!” . . .

Szomorú idők voltak ezek. Istennek legyen hála, hogy elmúltak.

Jött utánuk hajnal fényes ragyogó reménysugarakkal. Jött utánuk nappal, szép elhatározásokkal, duzzadó vágyakkal.

De nem jött el annak a szabadságnak világító és éltető napja, a mely után annyi honli szív sóvárogva esdekelt.

És még ez a borongós, zivataros, szelles, hol fagyasztó, hol tikasztó nappal is gyakran elborult, újra meg újra elsötétedett.

Ugy elsötétedett legutóbb is, mintha ismét az a szomorú éjszaka akarna ránk szakadni . . .

De nem. Hála a gondviselésnek, ismét virradni kezd.

Ezt jelenti nekünk az 1904. évi május 31-ike. És azért örvendező hozsánával köszöntjük e napot.

A dicsőséges szegedi választás új hajnalnak hasadása, új remények biztató sugára.

Vajha ez a hasadó hajnal az igazi szabadság, a biztos jóllét és a teljes állami önállóság ragyogó napját derítené szeretett hazánkra.

Vajha azok a remények, a melyeket ez az első siker nemcsak a mi szíveinkben, de megszámlálhatatlan igaz magyar hazafi szívében felébresztett, — mielőbb mind teljesebbé mennének.

A mi hitünk erős, — és e hitünkben ma már az ország minden részében, annak szívében épen úgy, mint a távol végeken, ezren és ezren osztoznak velünk, hogy azt a lobogót, a melyet politikai programjában Nagyméltóságod előttünk és az ország színe előtt kibontott: új korszak úde szelölője lengeti.

Hogy ezt a nemzeti lobogót, a melynek három színe a mi programunk három sarkalatos tételét jelképezi: a gazdasági önállóságot, a magyar hadsereget, és az egységes magyar nemzeti államot az állami önállóság összes atributeumaival, hogy ezt a nemzeti lobogót a megnyilatkozó nagy közvélemény már ma is örömmel üdvözli s holnap talán már az egész nemzetnek többsége fogja lelkesedéssel követni.

Mert hajnalodik; virrad.

Virrad a lelkekben.

Évtizedek óta szomjuzza lelkünk azt a világosságot, a mely most derengeni kezd.

Elégedetlenek vagyunk. Nem mi, nem egyesek, nem különböző csoportok és körök. Elégedetlen a nemzet.

S van is rá oka.

Kit elégíthetne ki, a kinek keblében magyar szív dobog s magyar hazánk boldogulásáért tenni és dolgozni akar, az az eredmény, a mit az u. n. szabadelvű párt három évtizedre terjedő kormányzati uralma felmutathat?

Ezzel az uralommal elválaszthatatlanul össze vannak forrva: a meghunyászkodás felfelé s erőszakosság lefelé; az egyéni érdekek túltengése és a közérdek elhanyagolása; a nemzeti haladás hangoztatása és a haladás eszközeinek szinte szándékos eljuttatása; a magyarság szemének porral telehittetése és a nemzetiségek dőltetése; a parlamenti önkényuralom és a meghódítás Bécs és az osztrák érdekek előtt.

De viszont kit elégíthetne ki az a sokszor szép és magasztos küzdelem, de sokszor elhibázott, sőt nem egyszer menthetetlen magatartás, a melyet ugyane három évtized alatt az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt tanusított, a mely pártnak a gy-

korlati politikában akár aktív, akár passzív részvételét mindig, de mindig meddő maradt?

Ezek miatt elégedetlen a magyar nemzet. Torkig van ezzel a két csődbe jutott politikai irányzattal.

S elégedetlensége nem felületes, mulékony, pillanatnyi szeszély; hanem állandó komoly és erős gorjedelem, a mely a lelkek legmélyéből fakad.

Ez a mindinkább általánossá váló, lassan, de folyton terjedő elégedetlenség érzete szűtte azt a programot, a melylyel Nagyméltóságod a politika küzdő terére újra kilépett.

A magyar népnek nem ezrei, de száz-ezrei ösztönszerűen érzik, hogy az, a mi ebben a programban van, az ő elégedetlen hazafi érzésükből fakadt, abban gyökerezik s abból táplálkozik, hogy az, a mi ebben a programban van, a magyar nemzet jövődjének és boldogulásának egyedüli biztos alapja.

Bizonyítja ezt a szegedi választás s bizonyítja a nemzetnek e választás felett elemi erővel megnyilatkozott lelkes öröme.

Bizunk benne, hogy Nagyméltóságod biztos kézzel tartja azt a lobogót, a melyet már a szegedi fényes győzelem koszorúja is övez.

Bizunk benne, hogy a törvényhozás termeiben fokozott erővel és növekvő sikerrel száll sikra Nagyméltóságod a lobogó védelmében.

Adjon a gondviselés hozzá Nagyméltóságodnak erőt és egészséget.

És bizunk abban is, hogy amint az országban, a nemzet előtt Nagyméltóságod nemes elhatározásával és hazafias céljaival nem áll egyedül, sőt ellenkezőleg rohamosan növekedő aradata a híveknek veszi körül: akként az ország házában sem fog egyedül állani, hanem gyorsan szaporodó elszánt gárda csoportosul körébe, hogy e gárda élén harcra menjen s a gárda élén diadalt arasson.

Adja az ég, hogy a Nagyméltóságod igaz magyar politikája teljesen meghódítsa a szíveket és az elméket s adja az ég, hogy e politika Nagyméltóságod bölcs és bátor vezérére alatt minél előbb teljes sikerre vezessen.

Fogadja Nagyméltóságod még egyszer lelkes üdvözlésünknek és törhetetlen bizodalomunknak kinyilvánítását, melylyel vagyunk Nagyméltóságodnak

Debreczen, 1904. június 4-én

tisztelő hívei

a debreczeni Uj-párt nevében
annak tisztí kara.

Vármegyénk és közelvidéke.

Egy Csokonai-ivadék, mint ki-vándorló. Ifjabb Csokonai István balmazújvárosi lakos, gépész, elhagyja hazáját s az új világba vándorol. Utlevele szerdán érkezett meg a központi főszolgabírószághoz.

Tűzoltó tanfolyam a fővárosban. Az országos tűzoltó szövetség budapesti elnöksége közhírré teteti, hogy a szokásos évi szaktanfolyamot az idén augusztus hó 22-én nyitja meg, mely szeptember 10-ig tart. A jelentkezők kedvezményben részesülnek. A kedvezmény utazás és ellátásra vonatkozik.

Öngyilkos iskolásfiú. Az öngyilkosságok oly gyakori eseteinek véres sorozatából szomorú érdekességgel magaslik ki az az öngyilkosság, a melyről Bihar-Diószeg-ről értesítenek. Bihar-Diószegen egy 12 esztendőskorú iskolásfiú követett el öngyilkosságot, a neve Kovács Gábor. A kis iskolásgyermeknek valami pénzt kellett volna a tanítójához vinnie. Pénzt szülei nem tudtak adni s a Gábor gyerek nagybusan indult neki az

iskola felé. Utközben azután úgy határozott, hogy jobb pénz nélkül oda nem mennie s az egész napot künön töltötte a határban. Este, hogy hazakerült, bántani kezdte a lelkiismeret és úgy látszik, szigorú tanítójuk lehet a bihardiószegi gyermekeknek, szörnyű félelem szállta meg, mi lesz az iskolakerülés miatt. Késő este fellopózkodott a szerencsétlen fiú a padlásra hurkot fonva a nyakára, az egyik szarufára felakasztotta magát. Szülei csak reggel vették észre, hogy a fiú fekvőhelye érintetlen és keresni kezdték a gyereket. Megtalálták azután a padláson a tizenkét éves öngyilkos holttestét.

Levél amerikai magyarokról.

[Kapitányból ezredes. — Majsa Miksa gróf ur. — Gyilkosságra vetemedett magyar ember.]

New-York, május 25.

Katona vendége lesz nemsokára Budapestnek. Winter M. A. ezredes, a washingtoni ezred parancsnoka indul utnak Európába, hogy a hadsereget tanulmányozza. Ugy a közös, mint a monarchia két államának honvédelmi biztosa a legelőzékenyebb fogadtatásról biztosították az amerikai ezredet és kérték, hogy érkezését velük tudassa. Winter ezredes egyike az Egyesült-Államok legkitünőbb katonáinak. Kapitánysorból léptették elő ezredesnek a kubai háborúban, a hol igazán mesteri haditerveket készített.

Van-e, a ki ezt a nevet ismeri: Majsa Miksa. A ki a nevében még magyar arisztokrata is volna, sőt gróf volna. A ki azt mesélte el egy newyorki rendőrnek, hogy a szolgálja elrabolta minden vagyonát és csupaszon hagyta az utcán. A gróf keservesen sirt. Oly nagy tömeg állta körül a zokogó „magyar grótot”, hogy a közlekedés fennakadt. Az amerikai demokraták mindig jó szívűek egy zokogó magyar mágnással szemben s vigasztalták apró pénzzel, sőt egy nagy pénzü adakozó is akadt. Végre a rendőr megirigyelte a magyar gróf boldogságát és bekísérte.

Sürgöny vitte el már a hírt arról, hogy egy Betsa nevű magyar embert New-Yorkban kivégeztek. Ismerik már a gyilkosság történetét is. Betsa Kissiczky János honfitársánál volt szálláson, a kivel összeveszett. Kissiczky kidobta Betsát. Betsa az ablakon át lőtt szállásadójára. A golyó azonban a kis Root Mimit találta, a ki szörnyet halt. Betsát a múlt hó 18-án végezték ki. És ime most szenzációs fordulat következett. Kiderítették, hogy a kit kivégeztek, nem hívják Betsának, hanem Szényi Józsefnek, aki Magyarországból gyilkosság miatt szökött ki hamis munkakönyvvel, amely Betsa névre volt kiállítva.

Mi az ujság?

A feleséggyilkos a börtönben.

Walter berlini feleséggyilkos, a kit annak idején — a hogy mi megirtuk — halálra ítélték, a börtönben is hangsúlyozza ártatlanságát. Walter védőügyvédei a napokban adták be a perújítási kérvényt, a melyben több újabb felmerült bizonyítékok mellett arra is hivatkoznak, hogy az esküdtszék törvénytelenül alakult meg.

A gazdája kergette a halálba.

Berlinbe tegnap Nehring Pál, egy tizenöt éves lakatostanoncz lett öngyilkos, mivel nem tudta gazdája kegyetlenkedéseit tovább tűrni. A gazdája, Rosenberg Frigyes lakatosmester állandóan — a legcsekélyebb dolgokért is véresre verte a szegény fiut. A mikor emiatt

a fiu apja a gazdát kérdőre vonta, az ideges természetével védekezett és megígérte, hogy többet nem fogja tenni. Igéretét azonban nem tartotta meg és a szerencsétlen fiúnak tovább kellett szenvednie. Végre ez megunt a nyomorúságos életét és felakasztotta magát. Szülei részére levelet hagyott hátra, a melyben bocsánatot kér tőlük az elkövetett tettéért, de kénytelen gazdája miatt megölni magát, mert állandóan kinozza őt. A holttestet másnap találták a műhelyhez közel fekvő erdőben. A rendőrség szigorú vizsgálatot indított az ügyben.

A tengeri szörnyeteg. Az idén úgy látszik valósággal czápajárás van Quarneron. Még a múlt héten egy ötméteres tengeri szörnyeteg tünt fel a közeli martinschizzai öbölben és most szombaton a Zeng mellett levő lukovoi tinhalász tanyán láttak egy kisebbfajta czápát, amelyet el is fogtak. A hálóba került czápa alkonyatkor a tinhalak fogására elkerített helyre uszott, mire a halászok elzárták a kifelé vezető utat és kisebb hálójával a partra húzták. A czápát, amely 2 méter és 33 centiméter hosszú volt, Katnics Miklós halászember Zengbe vitte, hogy az ottani révhivatalnál bejelentse a szerencsés fogást és megkapja érte a jutalmat. A tengeri szörnyeteg Zengből a „Póla” hajón Fiuméba szállították, hol az itteni révhivatalnál Garády Viktor, a tengerészeti akadémia természetrajzi tanára vizsgálta meg. A vizsgálatnál kitűnt, hogy a kifogott czápa nem a félelmetes emberevő czápához, hanem az ugynevezett orosz czápa családjához tartozik. A különbség a két czápa faj között az, hogy míg az emberevő szörnyeteg fogja háromszögös alakú, addig az orosz czápa fogazata lándzsás és nem nő meg nagyobbra három méternél. A kifogott czápa tehát a legnagyobbak közé tartozik. A jutalmat érte nem adhatták ki a halász embernek, mert a kormány csak az emberevő czápa pusztítását jutalmazza. A szerencsés fogásban családost halász, hogy valamiképpen mégis értékesíthesse a czápát, a halcsarnok mellett emelt bódében kiállította és pénzért mutogatja a kíváncsi közönségnek.

Olvasóink rovata.

Az ácsok mozgalmáról.

Miután a „Debreczeni Független Újság” sokszor helyt adott eddig az ácsok mozgalmáról, szabadjon nekem is a sokat támadott kőműves mesterek nevében felvilágosítanom röviden az építetők közönségét az ácsok mozgalmáról. Hadd tudja meg az építetők közönség, mért drágult meg oly feltűnő módon az építkezés és közel jövőben mért fog inkább megdrágulni és mért lesznek a rövid idő alatt kitörő, nagy építetők munkás sztrájkjának az ácsok mozgalmának az okai?

Két év óta szervezkednek az ácsok. Nem ellenünk, amint mondják, hanem az építetők közönség ellen. A mozgalmakba belevonták a segédeiket, akiknek szakegyletben sugtak-bugtak és szövögték terveiket. A munkásaikat úgy nyerték meg, hogy kilátásba helyezték nekik a 10 órás munkaidő helyett 9 órát, az eddigi 32 fillér óradíj helyett a 36 fillért. Ezen ígéretüket az építetők közönség zsebére részben teljesítették is. Mert tiszta dolog, hogy a nagyobb munkabért a közönségnek kell megfizetni.

Az ácsok mozgalmának azonban az lesz a természetes következménye, hogy a kőművesek is követelni fogják ugyanazt a munkabért, amit az ácsok már meg-

kaptak. Tehát így a kőművesmesterek és az építetők közönség kárára történt az ácsok szervezkedése. Nevetséges tehát az az állítás, hogy ők ezután olcsóbban dolgozhatnak. mert hiszen ha a fa ára emelkedik, akkor a zsindely ára nem lehet olcsóbb.

Már küszöbön áll Debreczenben az építetők sztrájkja, amelyet az ácsok idéztek fel meggondolatlanul. Ennek pedig az építetők közönség fogja a levét meginni. Azon sem ütköznek meg ezek aztán, ha munkásaik tulhajtott és teljesíthetetlen követelésekkel állnak elő, mert hiszen az ácsok mutatták meg nekik az utat.

Már is hallatszanak hangok, hogy 8 óra legyen csak a munkaidő és 40 fillér az óradíj és ezt az ácsok hangoztatják leginkább. Nem is helytelenül következtettek, hiszen ha az ácsok önként adnak 9 órás munkaidőt és 32 helyett 36 fillér óradíjat, ekkor mért ne követelnék — mondják — 8 órás munkaidőt és 40 fillér óradíjat?

Erre persze az ácsok nem számítottak és éppen ezért fognak felszűni számításaikkal.

Hogy milyen erőszakosan szervezték ellenünk és az építetők közönség ellen a mozgalmukat az ácsok, mutatja az is, hogy még a fekete táblától sem riadtak vissza és az ácsok szakegyletében kifüggesztett táblára Szendrei Sándor, Dézsy László, Balogh Gergely, Székely János, Szepesi Péter és Pap Sándor ácsok nevével kifüggesztették és reájok a segédek akartak nyomást gyakorolni, t. i. a segédek elhatározták, hogy a nevezett ácsok munkások nem dolgoznak. Ezt azért cselekedték meg, mert a nevezett ácsok nem akartak csatlakozni a mozgalmukhoz. Ilyen kényszer hatása alatt a fekete táblára kiírt ácsok közül kettő, Pap Sándor és Szepesi Péter engedett és kénytelenségből csatlakozott a mozgalmukhoz, de a többi négy még máig sem adta be a derekát. Ezeket úgy állanak boszút, hogy Debreczenben nem kapnak segéd munkást. De azért nekik nem a legtöbb vállalatuk és dolgoznak is szerényen — vidékről hozott segéd munkásaikkal.

Ezekben ismertetem az ácsok mozgalmát, amelynek betetőzése a legközelebb kiűtő, összes építetők munkások bérharca és az építkezés megdrágulása, az építkezési kedv meglanyjulása lesz. Nagy károkat fog ez okozni, aminek okozói az ácsok lesznek, mert ők eldobták ugyan követ, de az visszahull az ő fejükre is.

Szabó Mihály.
kőműves mester.

Egyházak és iskolák.

Az egyetem ügye.

[És a szüklátkörü presbiterek.]

Azok, akik az egyházközség gyűlésén megtagadták a létesítendő egyetemről az 50,000 frtnyi segély előleges kiadását, azt állítják, hogy a jog szempontjából teljesen igazuk van. Hát lehet, hogy az egyetem érdekeit képviselő párt tényleg nem tud felmutatni oly kötelezvényt, mint például a kétségtelen szigorúságu váltó; hiszen mikor az egyházközségtől az egyetemi bizottság kegyes segélyt kért, csak nem is kérhetett a megajánlott segély biztosítására adóslevelet, melyet a hatósági foglalás szertartásával szelvényesíteni, hiszen barátunktól elégnék illik tartanunk a segítség ígéretét, ajándékról licitációs kötelezvényt nem kérhetünk.

Ha a jog merev álláspontjáról nézzük a dolgot, akkor tegyük is le az egyetem ábrándjáról, mert ugyan ki tud kötelezvényt

előmutatni, melylyel adakozásra kényszeríthetjük még ezután a közönség egyes köreit és egyeseit? Továbbá jóindulat nélkül minden anyagi erő mellett is elbukik az ügy, no már pedig hol van egyetemi bizottságnak arról való kötelezvénye, melylyel bárkinek is, pl. az egyházközségnek jóindulatát különbeni végrehajtás terhe alatt követelhesse?

Azt kellene néznie az egyházközségnek, hogy az egyetem ügye egyáltalában érdemes-e további áldozatokra is az egyház részéről? Nézze az egyházközség vagyonának minden takarékos védelmezője azt az — igaz, pénzben ki nem fejezhető — erkölcsi hasznót, amit az egyetemről visszakap; nem frázis az.

Ha a dúsgazdag katolikus egyházzal elismeri a közvélemény, hogy roppant vagyona, amit a művelődés hajnalán hadsereg-tartásra, hittérítésre, iskoláztatásra mint a nevelés egyedüli szerve — kapott, ma már nem teljesíti eléggé hivatását a nemzeti közoktatásban, mert se hadat nem tart, se nem bíraskodik, tehát sokkal többet kellene iskolákra költenie: — akkor ismerje el ami egyházközségünk is magáról, hogy bár sokkal kisebb, de elég tekintélyes vagyonából, melyet a reformáció hajnalán a tanult hitek adakozásából kapott — ma is kellene aránylag annyit juttatnia az iskoláknak, mint régen. Mert hába az egyház szeretetteljes vigasztaló szava, hitre lelkesítő prédikációi, ha előtte nem jár a mind nagyobb igényű iskola. Bizony elvész az egyház, mely kellő tudomány nélkül való. Lassanként rászorulunk az állam felekezeti — egyéniség nélkül nevelt tanára, annak is a legutolsóira, mert arányosan ellátni sem fogjuk tudni őket.

Igaz, hogy hitbuzgó, törhetetlen lelkesedésű tanárnemzedek kis fizetés, sőt nélkülözés mellett is szívesen adná iskoláinknak legjava minőségű tehetségét — de ilyen nemzedéket csakis „Református egyetem” nevelhetne.

Tán mint pénzspórolást legalább, tekintetbe vehetné ezt az egyházközség tanácsának diadalmas többsége.

Egyházpolgár.

A debreczeni tanári kör f. hó 11-én, szombaton d. u. 4 órakor tartja évzáró gyűlését a főiskola kis tanácstermében. E gyűlésen Fazekas Sándor főreáliskolai igazgató fog előadást tartani a szülei értekezletekről.

Új zsinati képviselő. A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület, a debreczeni itélőtábla elnökét, zsinati képviselővé választották.

Gazdasági bizottsági ülés. A debreczeni ev. ref. egyház gazdasági bizottsága, szerdán délután 3 órakor a tanítók otthonában ülést tartott. Az ülés folyó ügyekkel foglalkozott.

Évzáró ünnepség a főiskolában. A főiskola f. hó 13-án reggel 9 órakor a nagytemplomban évzáró istentiszteletet tart. Ezután a főiskola dísztermében Jókai emlékünnepele lesz, az alábbi tárgysorozattal: 1. Himnusz, éneklő a főiskolai kántus. 2. Emlébeszéd, tartja Kulcsár Endre. 3. Szavaltat, előadja Jakab Lajos hittanhallgató. 4. Szózat, éneklő a főiskolai kántus.

Tanítóválasztás. A városi iskolaszék szombaton délelőtt 11 órakor tart ülést, amelynek tárgya az ondódi iskolai tanítóválasztás. A folyamodók közt van Szini Péter író is, nyugalmazott állami tanító, aki a város szolgálatában áll jelenleg is.

Vizsgák a r. k. népiskolában. A debreczeni róm. kath. elemi fiu- és leányiskolában az évzáró vizsgálatok a következő sorrendben lesznek: Junius 9-én (csütörtök) IV. b--VI. fiu, IV-V. leány, tanítók: Kursinszky László, Nyeste Matild. Junius 10-én

(Péntek) IV. a.—V. fiu, III. leány, tanítók: Novák Márton, Dariday Etel. Junius 11-én (Szombat) III. a. fiu, II. b. leány, tanítók: Pápay János, Görögh Anna. Junius 13-án (Hétfőn) III. a. fiu, II. a. leány, tanítók: Piribauer Ferencz, Unger Lujza. Junius 14-én (Kedden) II. b. fiu, I. b. leány, tanítók: Kelemen Mariska, Beér Anna. Junius 15-én (Szerdán) II. a. fiu, I. a. leány, tanítók: Kovács Károly, Zsigmond Julia. Junius 16-án (csütörtökön) I. b. fiu, I. a. fiu, tanítók: Nagy Lajosné, Thót László. E vizsgálatok két bizottság előtt mindenkor reggel 8 órakor kezdődnek. Ezekben való megjelenésre az egyháztanárság tagjai, az iskolaszék, a tanügyi minden barátai és az érdeklődő szülők ezuton is meghívotnak. Az elnökség.

Záróünnep a piaristák főgymnáziumában. A debreczeni kegyes-tanító rendi róm. kath. főgymnasium önképző köre záró ünnepélyt tartott június hó 8-án dél előtt 10 órakor. A gymnasium disztermében nagyszámu diszes közönség előtt. A kitünően összeállított műsort a főgymnasiumnak tanulóiából álló zenekara Zhrer Ständchen-vel nyitotta meg s utána Poe Edgard örökké szép költeményét, „A holló” szavalta el nemes tüzzel és jó betanulással Vidovich Ernő VII. o. tanuló, ezt követte Abt „Vándor dala” a főgymnasiumi hatalmas ének-kar szabatos előadásával. Darvas György szép és biztos hegedűjátékában s Ericz Ernő zongora kíséretében gyönyörködött ezután a közönség, kik Moline B. „Concert Hongrois” játszották el. Tompa M. „Pipás kántorát” Mangner Arthur szavalta el ezután jó sikerrel s Uj Sándor a kör főjegyzője az önképzőkör működéséről olvasta fel jelentését. Ezt követte egy melodráma. Arany J. „Rachel siralmának” szavallati részét erőteljesen s érzelmesen Móricz András adta elő s Korniss Géza szabatos színezéssel kísérte zongorán. Hatásos szám volt Kreutzer „Kápolnája”, mit a gymnasiumi énekkar énekelt, majd Dankó P. „Népdalait” adta elő nagy hatással a főgymnasium zenekara. Ügyes szavallati képességre vallott Békés Kálmán előadása, ki Gabányi A. „A tót tánczmester” című monológját adta elő, mely után Várady Károly a főgymnasiumi közszeretett és tiszteletben álló igazgatója a pályaművek eredményét ismertette s a díjakat a közönség lelkes éljenzése közt kiosztotta dicsérő elismeréssel emlékeztetve meg Mihalovics Jenő kiváló polgártársunkról, ki az ifjakat előbbre törekvésükben két pályadíj kitűzésével segítette és Szücs István dr. tanárról, ki az önképző körrel odaadól foglalkozni meg nem szünt. A hat kitűzött pályamű díjai Kostyák József, Uj Sándor, Nagy László, Posta Lajos, Steiner József, Lieberman Herman tanulók között osztattak ki a zene terén Ericz Ernő és Darvas György énekért Bartók Elek szavallatért Békés Kálmán nyertek díjakat. Hogy mennyire tud lelkesedni az eszméért, melynek nemes célja az önművelődés a tehetség felkarolása-e fiatal önképző kör, a tiz pályadíj kiosztása által is megmutatta. E szép lelkesedése a körnek remélni engedi, hogy tagjai, kik igaz magyar érzéssel vannak áthatva, akik az életben az iskola falain kívül is a nemesért és szépért küzdeni meg nem szűnnek. — A népünnepélyt a főgymnasium zenekara fejezte be Fejér J. Katalin indulójának erőteljes, szabatos előadásával s a közönség azzal a gondolattal távozott, hogy a kegyes tanító-nemesen teszi, ha az ifjuságot az irodalmi s művészeti előbbre törekvésre segíti s ezzel karöltve a hazafiság iránti nemes versenyben őket támogatja az erőshít.

MIHALOVITS J.

gyógyszertára a „Kigyóhoz”
DEBRECZEN, Főtér,
a városházzal szemben.

UJDONSÁGOK.

Katona a felolvasó asztalnál.

— Sára Szabó Lajos munkáiról. —

Felső Magyarország Nyitra városában szolgálja a magyar hazát sára Szabó Lajos honvéd százados, vezérkari tiszt.

Ez a derék magyar katona, akinek neve van már a magyar irodalomban is, mikor az „Urániában” előadták *A hadsereg* című gyönyörű munkáját, maga olvasta fel a fő és székváros előkelő közönsége előtt szép munkáját, dicsőséget szerezve a honvédségnek, melynek ilyen kitűnő tisztje van és most, hogy ez a munkája Európa nagy városait mind bejárta, mindenütt nagy sikert aratván: dicsőséget szerzett a külföld előtt is a mi magyar katonáinknak, a honvédeknek.

Két munkáját küldte be most hozzánk Szabó Lajos, az egyiknek a címe „Áttekin-tés valamely háboru lefolyásáról napjainkban”; a másik munkájának a címe: „A hadsereg és a Vörös kereszt-egylet.”

Az első művében könnyen áttekinthető vázlatos képét nyújtja az író „a fegyveres hatalom óriási gépezetének háboruban való vezetéséről és alkotó részeinek összműködéséről, valamint az életmódról, a fáradalmak-ról és megpróbáltatásokról, általában arról a sorsról, mely a hadsereg minden tagjára vár, a mozgósítás első napjától a háborut befejező nagy csatáig.”

Nemcsak katonák, de nem katonák is élvezettel olvashatják Szabó Lajos érdekes munkáját, melyet igen becsessé tesz az a hazafias szellem, mely az egészről felénk árad.

„A hadsereg és a Vörös kereszt egylet” című munka Szabó Lajos egy felolvasását tartalmazza, melyet ez év január 23-án tartott a Vörös kereszt egylet nyitrai fiókegyletének estélyén.

Elég lesz, ha ebből a kis könyvecskéből csak néhány sort közlünk, mert ebből a néhány sorból is következtetni lehet Szabó írói kvalitásaira és arra, mily nemes gondolkodás jellemzi őt és mily hazafias szív dobog ebben az ifju katonában, akire mi magyarok csak büszkék lehetünk.

Ime néhány sor a felolvasásból:

„Katona a felolvasó asztalnál!

A papirosomon keresztül is látom a csodálkozó arcokat, de megvallom, hogy magam is csodálkoznám, ha szintén ott lenn ülhetnék, amint szerettem volna, elmerülve annak megfigyelésébe, beillik-e a katona kezébe kard helyett a könyv vagy papiros, melynek lapjai — sietek ezzel a megnyugtató kijelentéssel! — nem katonai szabályokkal vagy hadi események szakszerű fejtegetésével vannak teleírva.

De hát miért ez a csodálkozás?

Nem épen olyan tagja-e a művelt társaságnak a magyar katona, mint a jogász, orvos, tanár, lelkész, vagy bárki más? És vajon csodálkoznánk-e, ha itt ezen a helyen frakkos urat látnánk magunk előtt, vagy papi egyenruhát?

No talán még akkor is csodálkoznánk egy kicsit, mert itt Nyitrán — sajnos — ugyancsak nem megszokott dolog az ilyen látványosság.

Ajánlja „HARMAT CRÈME” arczszéplítő és bőrápoló kenőcsöt, mely teljesen ártalmatlan, nem zsíroz, tehát nappal is használható s az arcnak üdéséget, finomságot s hamvaságot kölcsönöz. Az arczot tisztítja és fehériti. Kiváló eredménytel használható arcz vörösség, májfolt, sömör, szeplő s egyéb bőrtisztítatlan-ságnál, valamint napégte és szélkifujta arcnál s kéznél. 1 tégely Harmat crême ára 1 kor. Hozzávaló Harmat szappan 1 db 70 Harmat arczporát [pouder], mely készítmény az arcnak üde, ifju színt kölcsönöz s nem rontja az arcz-bőrt. Kitűnő illata, teljesen ártalmatlan volta, valamint finomsága által vetekedik bármely más hasonló készítménnyel. Jól tapad s igen jól fed. Kapható fehér, rózsás és krém színben. Próbadozokba Harmat pouder ára 50 fillér. Nagyobb doboz 1 kor. és 2 kor. [4]

Mielőtt nyitrai polgárrá lettem, egy évig Galiczia híres Przemisl városában éltem. Az ott tapasztaltak győztek meg engem arról, hogy bennünket ugyan-csak ok nélkül vádolnak nemzeti sovínizmussal. A lengyelek azonban valódi sovíniszták, nemcsak szóban, de tettekben is.

Hölgyeim! A lengyel hölgyeknek hazájokban csak lengyelül lehet udvarolni.

Uraim! Az óriási vár helyőrségének 900 főnyi tisztikara, hogy német színlelőadásokon szórakozhassék, saját zsebéből kénytelen fix fizetéssel német szintársulatot szerződtetni s az csak a tiszt kaszinó helyiségeiben ütheti fel szinpadját.

A hatalmas lengyel sas, a „Szokol” a lengyel nemzeti eszméért lelkesülök nagy egyesülete valóban sasszemekkel örködik a legkisebb lengyel helység közéletének nemzeti jellege felett is, — s amint nekem ott elmagyarázták — olyan politikát követ, mely — szerény nézetem szerint — feltétlenül a leghelyesebb, a legeredményesebb lenne a mi közművelődési és nemzeti egyesületeinknél is . . .

(A két munka 1 korona 50 fillérré megrendelhető a szerzőnél Nyitrán.)

Medárdus napja.

Ha Medárd napján esik az eső: negyven napig esőzik, tartották az öreg magyarok. Megis érkezett a nap június nyolcadik napja, Medárdus napja s bár előleg 7-én szándéka volt a teremőnek egy kis vigasztalással meglátogatni a gazda közönséget s egy kis esőt küldött is a szomszédos földre — azonban a nevezetes napra már a jótékonyságból semmi sem maradt.

— Felséges Isten! sóhajt fel a gazda, szemlélve elsárgult száru s apró kalászu buza tábláit, a nagy urak az ország zsebéből most is 450 millió koronát szavaznak meg hadiköltségre, hát nekem kegyelmesen juttatsz e enni való kenyeret?

Megakadályozott öngyilkosság.

Mert a szeretője hűtlenül elhagyta.

Az élet regényeiből való Török Eszter 28 éves cselédeány története is. Szeretett, elbukott, megalázták, elhagyták. Milyen rövid történet ez, milyen gyakori és milyen szomorú.

Czigler Herman Hatvan-utca 57. sz. a. lakosnál szolgált e szegény cselédeány, akinek Kovács Frigyes nevű legény csavarta el a fejét. Két törvénytelen gyermeke is származott tőle. A szegény cselédeánynak pedig a keservesen összekuporgatott 50 korona készpénzét is kicsalta és elpredálta, azután pedig elköltözött Budapestre.

Nagyon elkeseredett e fölött szegény Török Eszter és elhatározta, hogy öngyilkossá lesz. A cselédszobák regényhősnőinek szokott fájdalom-szünetű itálához, a maró-lughoz folyamodott. Az urnőjétől a következő levélben vett bucsut.

Kedves jó nagycsagám.

Tessék megbocsátanom ezért a csunya tettemért, mért amit senkinek nem mondtam

hogy minden nap jobban rosszabb napok jönnek rám, mert egy bitang, aki a jó hejéből kicsalt meg pénzből kifosztott, harágon dolok, majd meghasad a szívem érte, mert keservesen kerestem, ő meg elpocsékolta tőlem és itt hagyott, el ment budapestre, de ő azt mondta, hogy vissza fog jönni, de még idáig nem érkezett vissza.

Kedves jó nacsaságom tessék meg bocsátani, hogy így kellett életemtől megválni egy kártyát tessék szives lenni az anyó testvéreinek írni hogy megtalálják a temetőbe valamelyikbe Nagy Sándorné Gal Zsófia Hajdumegye Földes.

Szerdán délelőtt 10 órakor akarta elkövetni az öngyilkosságot, de Cziglerné észrevette és megakadályozta. A szerelmében megcsalatott leányának a szívére beszéltek a rendőrségen és a szegény teremtesírva indult neki az ő élete kálvária útja folytatásának.

— **A „Debreczeni Független Ujság” naptárja.** A közönségnek azon páratlan rokonszenvét, amelylyel lapunkat felkarolta, azzal óhajtja meghálálni a „Debreczeni Független Ujság” szerkesztősege és kiadóhivatala, hogy ajándékol minden előfizetőjének ingyen megküldi 1905. évre szóló nagy képes naptárát, amelynek szépirodalmi részét országos nevű írók írják.

— **Az önkéntesek.** A fősorozáson beváltak az egy évi önkéntes jogosultak közül: *Medgyesy Pal, Holländer György, Beke Kalmán, Dávid Géza, Nagy Ervin, Péntes Miklós, Jóna Ödön, Fenyő Mihály, Jakobovics Károly, Balogh István, Fábian Károly, Bay József, Erber Dezső, Buda-házy Dezső, Csatóry Szűcs Bertalan, Hajdu László, Szilágyi Dezső, Véghváry István, Biró Béla, II. Kovács István, Miklóssy Dezső, Weisz Mór, Székely Árpád, Weisz Aladar.* Ma délelőtt a III. korosztály önkéntesek körül 25 kerül még mérték alá.

— **Kérelem.** Az iparosikola felügyelő bizottság tisztelettel keresi meg s kéri fel a t. cz. iparos mester urakat, pénzintézeteket, szövetkezeteket és iparvállalatokat, valamint az iparos tanonciskolai tanulókat előhaladása iránt érdeklődő közönséget az iránt, hogy Debreczen szab. kir. város azon iparos tanoncainak anyagi megjutalmazása, kik a 10 hónapos tanfolyamon ez iskolai év folyamán kifogástalan magaviseletet, rendszeres iskolabajlás és folytonos szorgalom mellett jó tanulási eredményt tanusítottak, a nemes város által ily tanulók megjutalmazására költségvetésileg előirányzott összeg kegyes adományokkal járni s azokat folyó évi június hó 14-ikéig Dóczy Gedeon iparos tanonciskolai igazgatóhoz eljuttatni méltóztatassanak.

— **A polgári kör juniálisa.** Nyári multságoknál szinte szokatlan az az érdeklődés, melyet közönségünk most a polgári kör juniálisa iránt tanusít. Mikor legelőször tudtul adtuk a bál megtartásának híret, akkor már megindult a tudakozódás és megkeresés a meghívókért s azóta folyton tart, úgy hogy ezen a héten már kénytelen volt határozatilag kimondani a rendező bizottság, hogy egy-egy tag folyvást kétszenlétkben tartózkodjék a kör helyiségében. Ezt a rendkívüli érdeklődést azzal is meg kívánja hálálni a rendezőség, hogy egészen különleges, maradandó emlék gyanánt szolgáló érdekes női tánczrendeket készítettett.

— **Majális.** Az ág. ev. iskola ma csütörtökön délután a nagyerdei fürdőház megegyeztetésén kedélyes nyári multságot tart, mely alkalommal az iskolás gyereket az evang. filléregylet oszonnával vendégeli meg. A multság és táncz este a felnőttek részére ugyanott lámpionok mellett fog tovább folyni, mire az érdekeltek figyelmét ezuttal is felhívjuk.

— **Lakatos mesterek gyűlése.** Az ipartestület lakatos szakosztálya pénteken d. u. 4 órakor az ipartestület kis tanácstermében gyűlést tart.

— **Ki a szabadba.** A Bocskai ligetbe tervezett kirándulás előkészületei mind szélesebb arányokat öltenek s ma városunk minden társadalmi rétege élénken érdeklődik a kedélyesnek ígérkező kirándulás iránt. A tánczrendezés fontos kérdésének ellátását ifjabb Ozory István vállalta magára, aki egyik jó debreczeni cigányzene — társasággal kifejtett összeműködésében előre is biztosít, hogy a leányos szülék csak a legutolsó vonattal fognak a ligetből visszatérni. Az erősebb nem megnyugtatására elárulhatjuk, hogy az uzsonna és bor kérdést megoldása a leghivatottabb kezekbe tétetett le és megfelelő intézkedés történt elegendő számú kalabriasz és preference asztalok felállítása iránt is.

— **A csolnakázó-tó bérbeadása.** A debreczeni csolnakázó-tavat és a hozzátartozó földeket szerdán délelőtt, nyilvános árverésen adta bérbé a városi tanács. A bérlő 10 évre, évi 500 korona összeggel, Makai Mihály debreczeni lakos lett.

— **Sorozás.** A második korosztály legénység 1–300 sorszámgig került szerdán mérték alá. Bevált 29. Ma, csütörtökön a III. korosztály kerül mérték alá.

— **Meghaltak.** Szenderfi Béla róm. kath. 42 éves takaréktisztviselő, Bodnár Ferenczné ev. ref. 86 éves magánzónó, Nagy Julianna ev. ref. 12 napos csecsemő, Nagy Sándor ev. ref. 80 éves, Dalmi József ev. ref. 57 éves napszámos, Simkovics Nándor róm. kath. 56 éves asztalos mester, Szabó Imre ev. ref. 74 éves háztulajdonos, Nagy Sámuelné ev. ref. 50 éves, özvegy Somogyi Józsefné róm. kath. 38 éves.

— **Gazdászok, mint tüzoltók.** A gazdasági tanintézet diákjai újabban a tüzoltás mesterségében is képezik magukat. A kiképzést Publik Ernő h. tüzoltó főparancsnok végzi.

— **Hajsza a gyilkos után.** A június 1-én történt Révész-utcza gyilkosság tettesét még mindig nem sikerült kézrekeríteni, de azért a rendőrség tovább nyomoz. Sajnos azonban, hogy a rendőrség teljesen tehetetlen, mert éppen azok, akik ott voltak a gyilkosság elkövetésénél, nem tudnak semmi bizonyossal szolgálni a rendőrség pedig még azt is elmulasztotta, hogy a sorozásnál is keresse a gyilkost. Ugy látszik, hogy most már a véletlenre akarják bízni.

— **Döglött ló az utcán.** A debreczeni talyigás-lónál szánandóbb teremtmény nem tapossa laposra a keserű levében forgó földgolyóknak azt a részét, amelyen Döbröczen híres városa elterül. Hát ugy esett a sorja, hogy S. Nagy Gábor talyigásnak, a ki téglavetőben leközö polgár, a lovaeskája, mire már beleszkott volna a koplalással egybekötött talyigázásba, lefeküdt

az uton és hiába biztatta az ostornyéllal barátságosan a gazdája, kiadá párját. A gazdája holmi apró szentek emlegetése után leszedte a döglött lóról a szerszámot és maga vontatta haza a büszke talyigát, amely a vasuti sztrájk alkalmával számot tevő közlekedési eszköz vala. A dög ott maradt az uton és midőn már nagyon csavarta a közeli lakosság orrát a koleraszertü büz. feljelentették S. Nagy Gábor talyigást kihágásért mert hát a törviny törviny Debreczenben is.

— **Tizenkét bérkocsis megbüntetés.** A rendőrség hűntügyi osztályán szerdán, egyetlen napon 12 bérkocsist büntettek meg. Valamennyi 10 korona pénzbírságot kapott és 3 hónapra eltiltatott a hajtástól.

— **A vendéglősök és kávéosok** ipartársulata Törő Imre alelnök vezetésével az Angol királynő fehértermében holnap pénteken délután 3 órakor választmányi ülést tart, melyre a tagok pontos megjelenése kéretik.

— **Halálozások.** Beliczai Simkovits Nándor, életének 56-ik évében június hó 7-én elhunyt. Temetése e hó 9-én lesz az Eötvös-utca 80. számú gyász háztól — Szenderfy Béla élete 42-ik évében, f. hó 7-én elhunyt. Temetése a Timár-utca 35. számú háztól e hó 9-én d. u. 5 órakor lesz.

— **Elgázolt öreg asszony.** Hegedüs Sára 59 éves, Arany János-utca 38. szám alatti lakos, szerdán reggel 8 órakor nyugodtan haladt a nagytemplom előtt, midőn egy sebesen arra haladó talyiga oly szerencsétlenül ütötte el, hogy a talyiga kerekei alá kerülve súlyos sérüléseket szenvedett. A megsérült asszonyt beszállították a kórházba, hol megállapították, hogy a talyiga kereke több oldalbordáját összetörte. A vigyázatlan talyigás ellen megindították a vizsgálatot.

— **Száj és körömfájás a Hortobágyon.** A debreczeni II. állategészségügyi körzetben is fellépett a ragadós száj és körömfájás.

— **Téglavető munkások sztrájkja.** A debreczeni téglavető munkások sztrájkja, úgy látszik, nem fog véget érni hamarosan. A munkások annyira tulmagos béremelést követelnek, hogy azt lehetetlenség megadni. Szerdán délután Vetésy Béla rendőrfogalmazó járt kint a sztrájk tanyán, de az egyes-ség nem sikerült.

— **Vadászati kihágások.** A debreczeni vadásztársaság elnöke, Orosz Sándor három magyart jelentett fel egyszerre vadászati kihágásért. Vig András halápi erdei lakos 16 fogolytojást, Tóth Mihály paczi 6. sz. a. lakos 7 vadkacsatojást szedett össze jogtalanul, míg Szilágyi Márton fancsikai erdei lakostól lövés után vette el a fegyvert Benke Sándor vadőr, de a tarsolyában csak egy szelid galambot talált. A feljelentést vadászati kihágásért mindhárom ellen megtette.

— **Kis holttest az utcán.** Szerdán reggel a Hunyadi utcán a kisvasut sinei közt 3 hónapos méhmagzatot találtak. A rendőrség a kis hullát a kórházba szállította, a lelketlen anya után pedig a nyomozást megindította.

— **Elveszett kedden este az „Arany Bika” szálló nyári helyiségében világos szarvasbőr ridikül.** Benne volt némi aprópénz és rózsafüzér, ami családi ereklye. A tulajdonos csupán a rózsafüzért kéri visszaszolgáltatni, a többi és illő jutalom a becsületes megtalálóié. A rózsafüzér átadható az Arany Bika főpinczérének.

— **Tolonczúton.** Balogh Mihály 2 gyermekével ödöngött Debreczenben munka nélkül. A rendőrség illetőségi helyére tolonczoltatja.

— **Cirkus Schmidt,** a ki Aradon nagy tetszés mellett játszott, utóbbi időben Temesváron időzik, hol csütörtökön fejezi be előadásait. A társulat már pénteken külön vonaton érkezik meg Debreczenbe.

x **Előadások a Dréher sörcsarnokban.** Kitünően sikerült előadást tartott tegnap este a Márkus Jenő csinosan berendezett udvartartójában Mr. Stanley az ügyes csodabűvész, igen jól szervezett 5 tagú társulattal. Kiváló tagja a társulatnak Rotte Anna k. a. ki tegnap is bámulatba ejtette ügyes mutatványával az egybegyűlt szép szövegű közönséget. A társulat még tart 2 előadást, szombat és vasárnap este ismét a Dréher sörcsarnokban.

x **Teljes tennis felszerelés,** tennis rakettek, labdák, hálók, valamint a legjobb minőségű football és füleslabdák olesón beszerezhetők *Mentze Henrik* újdonságok áruházában Piacz- és Szent-Anna utca sarkán. Rakett hurozása és javítása elvállaltatik.

Akoszorus bakák szabadulása.

[8 havi martíromság.]

A Péterfia-utczai császári és kir. katonai börtönből két derék magyar-katona szabadult tegnap reggel.

A hazafiságok, a hazaszeretetök, a nyílt magyarságok miatt csukták őket a katonai börtönbe, még 1903-ban a debreczeni szabadság-szobor beárult, tervbe vett koszoruzása miatt.

A 39 dik gyalogezrednek 9 derék katonáját csukták le, itélték el a hazafias felbuzdulás miatt több vagy kevesebb idei börtönre, akkortájt, mikor a szegedi Kossuth-szobor koszoruzása és koszoruja miatt az ország lázban volt.

Azóta elfeledték ezt is. A könnyen felejtő magyar nép és a leszerelt ellenzéki képviselők felejtették, sutba dobták a küzdést a magyar hadseregért; csak az eszme martírjainak kellett szenvednie, tovább szenvedni és így szenvedett a 39-dik gyalogezred eme kilencz hazafias katonája is; a kik közül a két utolsó rabkatona tegnap reggel szabadult ki.

Az egyik Kiss Sándor közvitéz, különben a polgári életben értelmes színész ember, mint „lázdó és lázító“ szenvedett 8 hónapot, beleértve a 3 hónapi vizsgálati fogságot is. Még három hónapja lett volna szenvedni való ideje, de ezt Vogel Pál ezredes kegyelmesen elengedte a derék fiúnak. Vele együtt szabadult a katonai-börtönből a koszoru-ügy miatt lefokozott örvezető, a hajduszováti Biró Sándor, derék, értelmes gazda tiu, a ki szinte „láztás és lázadás“ miatt szenvedett 8 hónapot, a 3 hónapi vizsgálati fogságot is beleértve.

Egy hazafias ügy, a rabságot szenvedett hazafias magyar katonák ügye lezáródik ezzel a rövid hírrel; mely szenvedésnek, magyar szolgaságnak a gyászjelentése is.

6 évi fegyházra ítélt huszár gyerek.

[A gyanu miatt.]

Olvasóink előtt még emlékezetes az eset, hogy egy 16-os huszárt rablógyilkosság kísérletével vádolták meg és állították a hadbíróóság elé.

Csatáry Imre nevű ez a 16-os huszár. 4 esztendő szolgált. Böszörményi fiu.

Egy titokzatos esetből kifolyólag megvádolták a böszörményi huszárfiut, a ki 2 nap múlva szabadult volna a 4 éves katonaságból. A vád ugyan nem lett bebizonyítva ellene, de elég volt az ítéletre.

6 évi nehéz börtönre ítélték el. Az ügy különben felülvizsgálatra a felsőbb hadbíróóság elé lett terjesztve, mivel a huszár megfelebbezte az ifju életét tönkretevő ítéletet.

Orosz-japán háboru.

— Táviratok. —

Tokióból jelentik, hogy orosz előcsapatok közelednek Gensan felé. Egy kisebb ütközetben öt orosz elesett, a japánoknak nem volt veszteségük. Az esős idő megkezdődött. Vasárnap este szétrombolták az egyetemet, a mérnök és tengerészeti palotát.

Az előzékeny Kuroki.

Párisból jelentik: Stössel tábornok kísérő levelet kért Kuroki tábornoktól Cuverville francia tengeri attasé részére, a kit Port-Arturban fülbaja miatt megoperáltak és a kinek sürgősen Európába kell visszautaznia. Remélik, hogy Kuroki — a ki csak a napokban gyógyult fel betegségéből — előzékeny lesz és a kísérő levelet megadja.

Az oroszok kirohanása.

Liaojangi jelentés szerint itt az a hír kering, hogy az oroszok sikeres kirohanást intéztek Port-Arturból. Bár nagy veszteség árán, de elűzték a japán hajókat. Ez a hír még megerősítést vár.

Jokohama, június 8. Két orosz ágyunaszádot elsüllyesztettek a japánok, viszont a Gojbamak japán czirkáló rejtett aknába ütközött és elsüllyedt.

Simla június 7. A tibetiek megtámadták a Kmgma mellett lévő őrséget. Az angolok részéről megöltek egy gurkát és négyet megsebesítettek. Az ellenségnek 164 halottja maradt az őrség közelében. Később még több tibetit megöltek.

London, június 8. A japánok IV. hajórajának parancsnoka, a ki a Port-Artur előtt végzett kutató utjáról visszatért állomáshelyére, jelentést tesz a névszerint ismeretlen, de a Giliak mintájára épült orosz ágyunaszád elsüllyedéséről. Azt is jelentik, hogy más orosz ágyunaszád, mely ugyanolyan alakú volt, ugyanabban az időben a parttól mintegy mértföldnyire repült a levegőbe.

Vasutasok sztrájkja.

A tárgyalás ötödik napja.

Budapest, június 8. A tárgyalás ötödik napján a vád és védőbeszédre került a sor. A nagy esküdtzéki terem karzata zsúfolásig megtelt közönséggel, többnyire jogászokkal, akiket rendkívül érdekel a szenzációs számba menő ítélet, legyen az bármilyen is.

A Eötvös neve szintén csábító hatású ezen a napon. Eddig a vajda távol ündökölt, ma ha az előjelek nem csálnak beszélni fog. Fejtegetéseit mindenki csak olyan kíváncsian várja, mint az ítéletet.

Az elnök az ülést 10 órakor nyitja meg.

Következik a vád és védelem beszéde.

Ügyész: Fájdalommal teszek ez egyszer kötelességének elégét. Az állami alkalmazottak egy testülete otthagván hivatalát, rutul megszegvén esküjét, millió és millió károkat okozott az országnak.

Ez a bűn oly nagy, hogy minden érzékenységet szivemből ki kell tépnem, mikor a vádlottak bűneit tekintetem, amely a bt. tkv. 480 és 481. paragrafusba ütközik.

E rövid bevezetés után az ügyész magyarázza a 480. és 481. paragrafusok értelmét s igyekszik megállapítani azt, hogy a vasutasok közhivatalnokok.

TÁVIRATOK.

Vasutasok a bíróság előtt.

Budapest, június 8. A vasutasok ügye már a forduló ponthoz érkezett. Geszti Viktor ügyész ma tartotta vádbeszédét, amelynek gerincze az, hogy a vasutasok kuriai döntvény értelmében közhivatalnokok. Kérte a 14 vád alá helyezett tisztviselő megbüntetését. Vázsonyi Vilmos védő tartotta meg utána magvas védő beszédét. Tagadja, hogy igaz volna az ügyész állítása, hogy a vasutas közhivatalnok, mert hiszen a bíróságok egymás után tagadják ezt. A tizenhárom bizottság tagjai nem a sztrájkot képviselték, sőt kitént, hogy éppen ők voltak a békes elemek és még állásaikat feláldozták a kartársaikért. Utána Baracs Marczel (Lorber védője) tartotta meg védő beszédét. Védencze a sztrájk alatt nem is volt a fővárosban, csak aztán került föl. Hogy lehetett ártatlan embert fogva tartani? A törvény törvény, de a kuriai döntvény nem az, csak jogszabály. Kéri védencze felmentését.

Sztrájkoló tengerésztisztek.

Marseille, június 8. A kereskedelmi tengerészeti tisztek a hajójavító műhelybeli munkások magatartásával szemben elhatározták, hogy csütörtökön sztrájkba állanak. Azt kívánják, hogy a kormány szerezzen tekintélyt a munka szabadságának.

Jön a fekete halál.

Konstantinápoly, június 8. A haszurai kórházban kolera ütött ki. Eddig 25 megbetegedési eset fordult elő.

Legyilkolt. burok.

Pretoria, június 7. Hivatalosan aaptalannak jelentik ki azokat a hireket, hogy a Zoutpansberg kerületben benszülöttek fehér embereket öltek volna meg, hogy helyreállítsák a nyugalmat. Az ott lakó csekély fehér lakosság között, mely nyilván nagy rendőrség megtette a kellő intézkedéseket a majerosok védelmére, kik támadásoknak kitett vidékeken lagnak.

Az áldozatkészség.

Budapest, június 8. A delegáció teljes ülésén Széll Kálmán elnököl. Az osztrák bizottság által elfogadott javaslatokat itt is elfogadták. Burián báró megköszönte a magyar nemzet áldozatkészségét és ezzel véget ért a delegáció ülése.

Nagy árvíz Franciaországban.

Le Mans, június 8. Zivatar és szakadó eső következtében a Dive folyó Maners községben kiáradt. Sok ház beszakadt. Számos ember életét veszítette. Eddig két holttestet találtak meg.

Letartóztatott ezredes.

Lorient, június 8. Gordon ezredes, kit Sel-Izlellben kémkedés miatt letartóztatták, ideiglenesen szabadlábra helyezték.

Törvénykezés.**A máramrosszigeti bankbukás.**

Szerdán megtartott tárgyalás kezdetén Szöke István dr. főügyész helyettes fejezte be vádbeszédjét. Majd Barta Ödön orsz. képviselő Szöllösy Antal védője tartotta meg hatalmas 3 órán át tartó védbeszédjét; melyben pontról-pontra mutatta ki, a vád tarthatatlanságát, úgy a kiderített tények alapján, mint jogi tekintetben s kérte a felmentő első bírósági ítélet helybenhagyását. Utána Heller Zsimond dr. m.-szigeti és Révi Nándor dr. helybeli ügyvédek beszéltek, mint Héder János és Szöllösy Lajos védői, Bakonyi Samu dr. Haász Miksát védte, aki, valamint Páris Oszkár, a Fejér Ferencz dr. védenca, hűtlen kezelés büntetvével voltak vádolva s az első bíróság által felmentettek. A tárgyalás az esti órákban ért véget, mikor is a királyi főügyész helyettes válasza és a védők viszonzválasza után, az elnök a tárgyalást elnapolta s az ítélet hirdetését csütörtök délelőtt 12 órájára tűzte ki.

Egy érdekes kuriai határozat.

A kir. Kuria most egy érdekes határozatot hozott. Kimondta ugyanis, hogy a kauczió nélküli lapoknak *semmiféle politikai nyilatkozatot közölni nem szabad.* A határozat lényege a következő: Politikai tárgyak körül forog minden körülmény, mely az államczélok megvalósításának módjaival foglalkozik s a törvény szempontjából nem tesz különbséget az, hogy az ily tartalmu elmélkedés magának a lapnak szerzeménye-e, vagy máshonnan van átvéve, *avagy politikai testületek tárgyalásai, nyilatkozatai közöltetnek-e.* Az ily közléseket, amennyiben a törvény szerinti feltételek teljesítése nélkül történnék, nem teszi büntetlenné az 1848: XVIII. tcz. 14. §-a, mert az ott megnevezett tárgyalások vagy iratok csak oly lap által közölhetők büntetlenül, amely politikai közlemények kiadására van jogosítva. Ez a határozat megváltoztatja a kauczió nélküli lapok arczulatát, mert ezek eddig hiven közölték a politikai eseményeket, legfeljebb véleményt nem mondottak azokról. A Kuria azonban most fenti határozatával utját állotta ennek.

REGÉNY-CSARNOK.**Ki hát a gyilkos?**

Bűnügyi regény az amerikai életből. 19. Ezzel a férfi lehajolt és a szék, asztal és kanapé alatt keresgélt.

— Ne fáradj vele Gusztáv, majd holnap reggel megtalálom ugyanis.

Erre a férfi fel is hagyott a keresgéssel, a leányt megcsókolta és elment.

Másnap reggel Rózsa kereste a gyémánt gyűrűt. Tüvé tette az egész szobát, de a gyűrűt nem találta.

De még nagyobb lett meglepetése, a mikor az ékszerdobozkát kinyitotta. Egészen üres volt az.

Alstine Rózsa ijedtében felsikoltott. Az ájulás környékezté. Még az ötezer dollár értékű gyémánt karkötője is eltűnt.

KILENCZEDIK FEJEZET.

Bowley vendéglője nem volt valami biztonságos hely és Keene Silas titkos rendőr tudta, hogy könnyen rosszul járhat ha az odajáró gazemberek közt akad, aki fölismeri. Tudta jól, miféle bünbarlang az.

Mig mindig habozott a titkos rendőr, Nem tudott szabadulni a gondolatától, hogy Bordine Gusztáv mérnök ugyanaz az ember, a ki a város másik részében a feleségét látogatta meg. Ez a fiatal ember kettős szerepet játszik, gondolta. A java részét a napnak azzal töltötte, hogy alruhában járkált a városban, de semmi újat nem tudott felfedezni. Az arany oroszlanban elővette az esti lapot és abban a következő hirt olvasta.

— **Baleset.** Bordine Gusztáv mérnököt súlyos baleset érte ma lovaglás közben. A paripa ugyanis az elhaladó vonat zakatolásától megbokrosodott és elragadta. A mérnök aki jó lovas, nem tudta megfékezni a megvadult állatot, amely nekivitte az egyik táviró oszlopnak, ahol a boldogtalan fiatal ember ájultan zuhant le a lóról. Eszméletlen állapotban szállította lakására egyik barátja.

A mint e hirt elolvasta a titkos rendőr azonnal elhagyta a szállót és Bordine lakására sietett és az ajtón kopogtatott.

— Fiammal akar beszélni? Sajnos, nem fogadhat szegény. Nagyon rosszul van.

— Tehát súlyosan megsérült?

— Anyám, ereszd be ezt az urat — hangzott az előszobából a fiatal mérnök.

— Bocsásson meg nekem, azt hiszem valamelyik kíváncsi ösmerősöm — mondta a sápadt fiatal ember, aki kíváncsisággal karrösszében ült és tele kíváncsisággal nézte az előtte álló öreg urat.

— Nem ismerős a hangom? — kérdezte az öreg ur rejtélyesen és letette a parókáját,

(Folytatjuk.)

Fényképező gépek s hozzávaló kellékek. — **Teljes lawn tennis és lovagló felszerelések.** — **Mindennemű utazási czikkek** és bőrárak. — Solingeni zsebkések és ollók. — **Férfi ingek, kalapok, nyakkendők**

nagyválasztékban kaphatók

BORSOS KATA

műipar- és férfi divat üzletében

Debreczen, városház.

Blous különlegességek

Angol aljak, Angol Costümök

nagy választékban

Klein Sámuel — ezelőtt

Halmágyi Sámuel

női- és leány felöltök áruházában.

Mérték utáni Blousok leggyorsabban elkészülnek.

A „Sesta“ kertben
egy 2 nyilas szöllő, jó karban
levő épületekkel
eladó vagy bérebe kiadó.

Bővebb felvilágosítást ad:

KEINER és SCHWARZ

Csapó-utca 13. sz.

DEUTSCH LAJOS

fűszerkereskedő, Piacz-u. 38.

Ajánl mint a hajdumegyei méhészegylet elárusítója

idei friss pergetésű

akác mézet

1 kiló 60 krajczár.

Erdei József

épület- és műlakatos

DEBRECZEN. Kandia-utca 19.

a legolcsóbb árak mellett vállal **épületeknél** előforduló **egyszerű és diszmunkákat.**

Vasszerkezet munkákat benyújtott, vagy általa szerkesztett rajz után **tökéletes kivitelben.** Kívánatra tervvel és rajzzal is szolgál.

Gyors és sikerült munkáért felelősséget vállal.

Legrégibb és legnagyobb butor raktár DEBRECZENBEN.

BUTOROK

a legnagyobb választékban, jutányos árban, izléses és legszolidabb kivitelben csakis

KILLER EDE

butorgyáros, cs. és kir. udvari szállítónál

DEBRECZEN,

főpiacz, a főtözsdevel szemben kaphatók, hol egy a legszerűsebb, mint a legdiszesebb manasszonyi kelengyék, szobaberendezések és disztések kifogástalanul eszközöltenek.

Saját érdekében kérem

Uj rőfös üzlet. **ha női ruha szövetekre** fehér, sima és mintázott és divatos színes **ruha batisztokra**
 az az bárminemű rőfös- és rövidáru **Maradék áruházat** Ranunkel-ház Piacz-
 cikkekre szüksége van nézze meg a **utca 19. szám, ahol**
minden olcsó és semmi sem drága.
Üzleti elvem: „Élni és élni hagyni.“

Apró hirdetések.

Ház kedvező feltételek mellett eladó vagy bérbe kiadó, két nagy üzlethelyiség, három szoba és mellékhelyiségek. Petőfi-tér 2. sz.

Tanuló felvétetik Váray József fűszerkereskedésében.

Miklós és Markbreit fiók üzletében Piacz-utca fő tőzsde mellett. Hallatlan olcsón beszerezhetőek kalapok, cipők, ingek, nyakkendők, pénz-, szivar- és cigarettatárczák, séta botok, játékok, gyermek-kocsik, zománcz edények és számtalan itt fel nem sorolt áruk.

Tanuló azonnal felvétetik Kovács Géza fűszer üzletében Hatvan- és Bethlen-u. sarkán.

Svájczi órák törvényes jellel **Horváth óra művesnél** Debreczen, **Hatvan-utca 2.** Javítások 2 évi jótállással, pontosan szabályoz faló órákat is 24 óra alatt saját rendszerű szabályozó készülékkel.

Debreczeni első elektrotechnikai vállalat távbeszélő és távjelző berendezésekre, villamhárítók, villamvilágítás és erő átvitelre, villamos jelzőtelepek, tűzjelzők, vízállás-mérők. Eivállal mindennemű az elektrotechnika szakába vágó berendezéseket és javításokat **Földvári L.** Kossuth-utca 1. szám az udvarban. — Telefon szám 168. Távbeszélő és táviró építéshez szükséges mindennemű készülékek és anyagok, valamint gyógyászati, physikai készülékek és telepek raktára.

Cirkus megnyitás.

Tisztelettel jelentjük, hogy nagyobb szabású

műlovardánkat

a külső vásártéren (József kir. herczeg-utca végén) **szombaton, június 11-én**

Disz-előadással

megnyitjuk.

Csakis elsőrangú művészek és művésznökből van a társulat szervezve.

Lovaink hitünően vannak idomítva.

Helyárak és kimerítő értesítések a napi falragaszokon.

Tisztelettel

Schmidt és Társa.

Dr. Róthschnek V. Emil

utóda **GRÓSZ NAGY FERENCZ**

Gyógyszertár az „Arany egyszarvu“-hoz

DEBRECZENBEN, (Czepléd-) Kossuth-utca 8-ik szám alatt, a színház mellett.

Alapított :
1772.
évben.

Ajánlja első kézből gyári raktárát bel- és külföldi, valamint saját készítésű

Gyógyszer-különlegességek :

Fogporok s pépek.
Fogcseppek s — ragaszok.
Szájvizek — lapdacsok.
Szemvizek (Römerhaus—Lebois.)
Mellszörpök — Csukamáj olajok.
Gyermek-tápszerek.
Gyomortisztító lapdacsok.

Bőr- és nemi
gyógyszerek
külön.

Czukorkák köhögéssről.
Gyomorerősítők. — Gyógyborok. Dióessencia.
Fülfájás ellen — Sósorszeszek.
Seb- és tyukszemtapaszok.
Fagykenők — kőszvénygyógyszerek.
Hivatalos kötszerek.
Vérképző vaskészítmények.

Illat- és szépitőszereknek :

Arcz- és kézcrémek.
Arcz- és hajporok.
Hajkenők és növesztők — festők.
Mosdó- és szeplővizek.
Glycerin-készítmények.
Fáy Flóra-féle arczkrém és szappan.

Legjobbak !

Illatos olajok és pomádék.
Gyógy- és pipere-szappanok (Szeplőszappanok.)
Parfüme illatszerek.
Füstölők : illatos és gyógyszeres.
Vazelin készítmények.
Hajdusági bajuszpedró.

Hasonszenvi gyógyszereknek :

Anyafestmények.
Higitások.
Dörzsölések.
Golyócskák.

Homeo-
pathia.

Egyes adagokban.
Berendezett szekrényekben.
Házi- vagy utiszükségletre.
Ujra felszerelések és megtöltések.

stb. naponta felmerülő gyógyszerészeti ujdonságoknak.

JEGYZET : Míntán mindezen készítmények u. n. „Speciálítások“, közvetlen a készítőktől — tehát „valódi minőségben“ tartatnak — azok talán másfelé előfordulható olcsóbb ajánlatokkal sem árban, sem minőségben párhuzamba nem tehetők !

Vidéki megrendelések postafordultával megküldetnek.